

SUNUŞ YAZISI

ICOMOS Türkiye Bülteni'nin üçüncü sayısına, Son günlerde Türkiye mimari koruma gündeminde tartışılan ve ICOMOS Türkiye'nin de hakkında görüş bildirdiği iki konu ile başlayalım. Birincisi, Mimar Doğan Tekeli'nin 1960'lı yılların ilk yarısında tasarladığı Antalya Arkeoloji Müzesi'nin yıkılması kararına gelişen tepkiler: Yapının mimari niteliği, yarışma sonucu elde edilmiş olması ve toplumsal hafızada önemli bir yeri olması, onun modern mimarlık mirası olarak korunması gerekliliğini doğuruyor. Bu konuyla ilgili ICOMOS Türkiye, ICOMOS Yirminci Yüzyıl Uluslararası Bilimsel Komitesi'nin (ISC20c) Türkiye Çalışma Grubu, ISCARSAH Türkiye ve DOCOMOMO Türkiye ve KORDER'in ortak görüşüne şu linkten ulaşabilirsiniz: <https://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Duyuru&sira=138&dil=tr>

İkinci olarak, Türkiye mimari koruma gündemine Edirne Selimiye Camii kubbesinde bulunan kalem işi süslemelerin kaldırılarak yerine yapının yapıldığı döneme uygun olduğu düşünülen yeni kalem işi bezemelerin uygulanmasının planlanması: Bu konuda gerçekleşmiş olan ICOMOS Türkiye etkinliği ile ilgili bilgilere şu linkten ulaşabilirsiniz:

<https://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Duyuru&sira=143&dil=tr>

Her iki konuda da ICOMOS Türkiye'nin mimari korumada güncel yaklaşımları hatırlatmak ve uygulanmasını sağlamak yönündeki çabaları umarız sonuç alır.

Yakın zamanda aldığımız güzel bir haber ise Sardes Antik Kenti ve Bin Tepeler Lidya Tümülüsleri'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmış olması. Bu konuda emeği geçen tüm yetkili ve uzmanları kutluyor, bu kararın alanın korunmasında ve tanıtılmasında olumlu olacağına inanıyoruz.

ICOMOS TÜRKİYE
Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi

ICOMOS TÜRKİYE MİLLİ KOMİTESİ
2025 YILI ULUSLARARASI ANITLAR VE SİTLER GÜNÜ
İSTANBUL ETKİNLİĞİ
18 Nisan 2025 Cuma
İTÜ Taşkışla 109 Numaralı Salon
15:00-17:00

18 NİSAN 2025 AFET VE ÇATIŞMALARA DİRENÇLİ MİRAS

15.00	Açılış / Kayıt	
15.30	Prof. Dr. Eser ÇAKTI	: Deprem ve Kültürel Miras
16.00	Doç. Dr. Nuri SERTESER	: Yangın ve Kültürel Miras
16.30	Prof. Dr. İclal DİNÇER Prof. Dr. Zeynep AHUNBAY	: Kuruluşundan Günümüze ICOMOS Türkiye
17.00	Sorular ve Değerlendirme	

ICOMOS TÜRKİYE
Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi

ULUSLARARASI ANITLAR VE SİTLER GÜNÜ | 2025
İSTANBUL ETKİNLİĞİ - II

ANTAKYA VE ISCHIA ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN
DEPREM SONRASI İYİLEŞME SÜREÇLERİ
24 haziran 2025 salı | itü taşkışla-109

14:30-15:00	AÇILIŞ KONUŞMALARI UMUT ALMAÇ ICOMOS Türkiye YEGAN KÂHYA SAYAR İTÜ Restorasyon Programı
15:00-15:30	In Fragilia Pithecusae, The Case of Post Earthquake Reconstruction on the Island of Ischia ORSOLA D'ALESSANDRO
15:30-16:00	Antakya Kentsel Sit Alanında Deprem Sonrası Koruma Planlaması ve Yeniden İnşa Süreçleri MUSTAFA TAHİR OCAK
16:00-17:00	TARTIŞMA Moderatör YILDIZ SALMAN

düzenleme kurulu | yıldız salman, yegan kâhya sayar, umut almaç

BAPSİS İTÜ RESTORASYON PROGRAMI

Bunlara ek olarak, 2025 bahar döneminde 18 Nisan Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü kapsamında Afet ve Çatışmalara Dirençli Miras teması çerçevesinde İstanbul'da, Mersin'de ve Bursa'da etkinlikler gerçekleştirildi. Gerçekleşen etkinliklerde konuşmacılar ICOMOS'un üç yıllık bilimsel plan stratejileri çerçevesinde afet ve kültürel miras konusuna çok boyutlu yaklaşımlarla katkı sağladılar. İstanbul'da gerçekleşen etkinliklerde; "Deprem ve Kültürel Miras", "Yangın ve Kültürel Miras", "Kuruluşundan Günümüze ICOMOS Türkiye", "In Franglia Pithecusae: The Case of Post Earthquake Reconstruction on the Island of Ischia" ve "Antakya Kentsel Sit Alanında Deprem Sonrası Koruma Planlaması ve Yeniden İnşa Süreçleri" başlıklarıyla sunumlar gerçekleştirildi.

Mersin'de gerçekleşen 18 Nisan Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü etkinliklerinde ise; üyelerimizin de katkılarıyla "Güncel Depremler ve Kültür Varlıklarına Etkileri", "Afete Dirençli Miras: ICOMOS'un Üç Yıllık Bilimsel Plan Stratejileri", "Afet ve Çatışma Tehdidi Altındaki Miras: 60 Yıllık ICOMOS Eylemlerinden Öğrenme", "Deprem Afeti Kapsamında Arkeolojik Mirasın Dirençliliği: Anavarza'dan Yansımalar", "Antakya Tarihi Kent Dokusu Deprem Sonrası

UNESCO BURSA ALAN BAŞKANLIĞI

**AFET VE ÇATIŞMALARA
DİRENÇLİ MİRAS PANELİ**

Moderatör
Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU
UNESCO Bursa Alan Başkanı,
İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı

Moderatör
Prof. Dr. Tulin VURAL ARSLAN
Bursa Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı

Prof. Dr.
Eser ÇAKI
Bursa Büyükşehir Belediyesi, Kentsel Kurumlar ve
Deprem İzleme Birimi Başkanı
"Tarihi Yapılar ve Deprem"

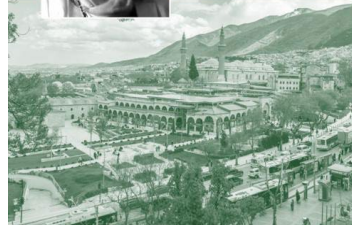
Prof. Dr.
Şerif BARIŞ
Kocaeli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Tarihi Anıtlar ve Deprem Uzmanı
"Bursa'da Deprem Dirençli ve
Korunabilir Miras"

Doç. Dr.
Koray GÜLER
MERSİN MİRASİ Kurumu, Miraslı Binalar Dp. Birim,
ICOMOS TR Genel Sekreteri
"Kültürel Miras Yönelik Güncel Tehditler
ve Çatışmalar Sonrası Tarihi Kentlerin
Rehabilitasyonu"

Prof. Dr.
Güliz BİLGİN ALTINOZ
İTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Dp. Üyesi,
İTÜ Mimarlık Bölümü Başkanı
"Yüksekten Öğrenmek: Antakya Deneyimi
Çerçevesinde Dirençli Miras ve Toplum İçin
Afet Risk Yönetimine Yeniden Dönüşmek"

26 Haziran 2025 Perşembe

13.00 - 17.00

Tayyare Kültür Merkezi

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ kurumsal sosyal medya hesaplarından canlı olarak yayınlanacaktır.
Ayrıntılı bilgi: www.bursa.bel.tr | www.alanbaskanligi.bursa.bel.tr

Fotoğraf: Archaeo, Exploration of Sardis/ President and Fellows of Harvard College, Adaylık Dosyası.

Durum Değerlendirmesi” ve “Afet Riskleri Karşısında Miras Alanları Üzerine Bir Tartışma” konularında sunumlar gerçekleştirildi.

Bursa’da gerçekleşen 18 Nisan etkinliğinde ise; “Tarihi Yapılar ve Deprem”, “Bursa’nın Deprem Gerçeği ve Korunma Önlemleri”, “Kültürel Mirasa Yönelik Güncel Tehditler ve Çatışmalar Sonrası Tarihi Kentlerin Rehabilitasyonu” ve “Yıkımdan Öğrenmek: Antakya Deneyimi Işığında Dirençli Miras ve Toplum İçin Afet Risk Yönetimini Yeniden Düşünmek” başlıklı sunumlar ilgililerle paylaşıldı. Gerçekleşen ICOMOS Türkiye etkinlikleri ile ilgili detaylı yazıları önümüzdeki sayılarımızda ele almayı amaçlıyoruz.

Son olarak, ICOMOS Türkiye Bülteni’nin bu sayısında da sizlere üyelerimizin katkılarıyla birçok güncel ve ilginç içerik ulaştırabildiğimizi müjdeliyor ve keyifli okumalar diliyoruz.

Editörler:

Figen Kıvılcım Çorakbaş ve Mert Nezih Rıfaoğlu

Mersin Üniversitesi Restorasyon ve Koruma Merkezi

18 Nisan **ICOMOS ULUSLARARASI ANITLAR ve SİTLER GÜNÜ MERSİN ETKİNLİĞİ**

Afetten Dirence: Afetler ve Çatışmalarda ICOMOS Stratejileri

“Güncel Depremler ve Kültür Varlıklarına Etkileri”
Doç.Dr. Umut ALMAÇ
ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Başkanı

“Afete Dirençli Miras: ICOMOS’un Üç Yıllık Bilimsel Plan Stratejileri”
Prof. Dr. Zeynep Gül ÜNAL
ICOMOS ICORP Uluslararası Başkanı

9 Mayıs 2025 Cuma - 14.00-15.30
Mimarlık Fakültesi Konferans Salonu

ULUSLARARASI ANITLAR VE SİTLER GÜNÜ
ICOMOS TÜRKİYE MERSİN ETKİNLİĞİ II

16 Mayıs 2025
Mersin Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi Sergi Salonu
Çevrimiçi Katılım [Zoom] Kimlik: 813 2876 9459 Parola:UASG

18 Nisan 2025 **UASG** **AFET VE ÇATIŞMALARA DİRENÇLİ MİRAS**

13:30-14:00 **Açılış Konuşmaları**
Afet ve Çatışma Tehdidi Altındaki Miras: 60 Yıllık ICOMOS Eylemlerinden Öğrenme
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Sarıkaya Levent, Prof. Dr. Meltem Uçar

14:00-14:45
1. Oturum
Geçmişten Öğrendiklerimiz
Deprem Afeti Kapsamında Arkeolojik Mirasın Dirençliliği: Anavarza’dan Yansımalar
Doç. Dr. Hidayet Taga
Antakya Tarihi Kent Dokusu Deprem Sonrası Durum Değerlendirmesi
Doç. Dr. Mert Nezih Rıfaoğlu

14:45-15:00 Ara

15:00-15:20 **Geleceği Planlamak**
Afet Riskleri Karşısında Miras Alanları Üzerine Bir Tartışma
Doç. Dr. Meltem Şenol Balaban

15:20-16:00 **Mersin Paneli**
Moderatörler: Prof. Dr. Meltem Uçar, Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Sarıkaya Levent
Panelistler: Prof. Dr. Nida Naycı, Mevlüt Eker, Doç. Dr. Hidayet Taga, Doç. Dr. Mert Nezih Rıfaoğlu, Doç. Dr. Meltem Şenol Balaban

ICOMOS TÜRKİYE MERSİN ÜNİVERSİTESİ Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi

HABERLER

ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları 2: İzmir

H. İbrahim Alpaslan

ICOMOS Türkiye'nin ülke genelindeki üyeleri ve bölgesel dinamiklerle yakından temasını hedefleyen, Milli Komite ve Yönetim Kurulu toplantılarının zaman zaman farklı kentlerde yapılması kararı uyarınca ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları'nın ikincisi 15-16 Mart 2025 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirildi. Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin ev sahipliğinde düzenlenen buluşma kapsamında rutin toplantıların ardından ICOMOS'un bölgede yaşayan üyelerinin bir araya geldiği hem ICOMOS Türkiye'yle hem de bölgenin koruma gündemiyle ilgili görüş ve önerilerin paylaşılması ve tartışılmasını amaçlayan üye toplantısı, tematik gezi ve kentteki koruma alanı ile ilgili tüm aktörlere açık "İzmir Kenti UNESCO Süreci" başlıklı bir toplantı düzenlendi.

Üyelerimizden Prof. Dr. Eti Akyüz Levi, Prof. Dr. Hümeysra Birol ve Doç. Dr. H. İbrahim Alpaslan'ın yer aldığı komite tarafından organize edilen "ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları 2: İzmir" Dokuz Eylül Üniversitesi'nin kent merkezindeki DESEM salonlarında iki güne yayılarak planlandı. 15 Mart Cumartesi günü ICOMOS Türkiye Milli Komitesi toplantısı ve üye buluşmasının ardından akşam yemeği ile sona erdi. 16 Mart Pazar günü ise Milli Komite ile bölgede bulunan ICOMOS üyelerinin katıldığı tematik gezi ile başladı. Buluşmanın teması kentin önemli koruma gündemlerinden biri olan "İzmir'in UNESCO Adaylık Süreci" olarak belirlendiği için gezinin kapsam ve rotası bu temaya paralel olarak kentin tarihi merkezinin çok katmanlılığına vurgu yapacak biçimde planlandı. Kentin Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi dokusunu içeren Anafartalar Caddesi, Hatuniye Meydanı ve Oteller Bölgesi ile başlayan gezi Helenistik ve Roma dönemi kalıntılarının yer aldığı Agora arkeolojik alanı ile sona erdi.

Gezinin ardından tüm katılımcılara açık yine tema çerçevesinde sunum ve tartışmaların gerçekleştiği forum DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. T. Didem Altun ve organizasyon komitesi adına Prof. Dr. Eti Akyüz Levi'nin açılış konuşmaları ile başladı. Ardından tartışmalara altlık oluşturmak üzere Smyrna Antik Kenti Kazı Başkanı Prof. Dr. Akın Ersoy kentin antik çağ tarihi ve kalıntıları üzerine sunum yaparken İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Başkanlığı'nı temsilen Ahu Sönmez ve S. Burçak Çıkıkcı UNESCO adaylık sürecini aktardılar. Salonda bulunan İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Başkanı Abdülaziz Ediz de sürece dair bilgileri paylaştı. İzmir Büyükşehir ve Konak belediyelerinin söz konusu alan kapsamındaki faaliyetlerini de İBB Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanlığı'ndan H. Gökhan Kutlu, İBB Tarihsel

Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürlüğü'nden Ayşegül Güngören ve Konak Belediyesi Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nden Deniz Çağlayan Kaplan aktardılar.

Sunumların ardından salondaki katılımcılar ve ICOMOS Milli Komite üyeleri süreç hakkında yorum, eleştiri ve önerilerde bulunarak kent için önemli olan UNESCO adaylık sürecinin katılımcı bir süreçle devam etmesi yönünde önemli katkılarda bulundular.

ICOMOS Türkiye İzmir Buluşması özellikle bölgedeki ICOMOS üyelerinin bir araya gelmesi ve Milli Komite ile birlikte çalışma fırsatı bulmaları açısından son derece olumlu yorumlarla ve farklı şehirlerde de benzer toplantıların düzenli olarak yapılması dilekleriyle sona erdi.

HALEP: Dün, Bugün & Yarın Sergisi

Elif Özlem Oral Aydın

Gebze Teknik Üniversitesi (GTÜ) Mimarlık Bölümü Sergi Etkinlik Yayın Komisyonu, Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi ve ICOMOS Türkiye Milli Komitesi iş birliğiyle düzenlenen Dr. Mahmud ZEYN EL ABİDİN'in "HALEP: Dün, Bugün & Yarın" Sergi açılışı GTÜ Kongre ve Kültür Merkezi Mavi Salon'da 13 Mart 2025 tarihinde gerçekleştirildi.

ICOMOS'un 2025 yılı için 18 Nisan Anıtlar ve Sitler Günü teması olan "Afet ve Çatışmalara Dirençli Miras" bağlamında GTÜ Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Mine TOPÇUBAŞI, GTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN ve GTÜ Rektörü Prof. Dr. Hacı Ali MANTAR açılış konuşmaları yapmıştır. Ardından Dr. Mahmud ZEYN EL ABİDİN "Halep: Dün, Bugün & Yarın Kentteki Tarihi Eserlerin Günümüzdeki Durumu" başlıklı seminer sunuşu ile katkı sağlamıştır.

Rektör Prof. Dr. Hacı Ali Mantar, eğitimin sadece bilimsel ve teknik bilgiyle sınırlı kalmaması gerektiğini vurgulayarak, insanlık değerleri, kültürel bilinç ve etik anlayışın da eğitimin temel bir parçası olması gerektiğine dikkat çekti.

GTÜ'de Halep'in Kültürel Mirası Afetler Bağlamında Ele Alındı

Dünyada yaşanan yıkımların ve trajedilerin bu tür değerlerin eksikliğinden kaynaklandığını belirtti. Ayrıca, Türkiye'nin askeri ve polis teşkilatının insani değerlere verdiği önemi vurgulayan Prof. Dr. Hacı Ali Mantar, masum insanların zarar görmemesi adına yapılan fedakârlıkları örneklerle anlatarak, Türkiye'nin bu konuda dünyada örnek bir konumda olduğunu belirtti.

Prof. Dr. Elif Özlem Aydın, ICOMOS Türkiye adına yaptığı konuşmasında kültürel mirasın korunmasının yalnızca yapıların fiziksel olarak ayakta tutulması anlamına gelmediğini, aynı zamanda toplumların kimliklerini ve hafızalarını yaşatmak açısından kritik bir rol oynadığını belirtti. Prof. Dr. Aydın, bu tür etkinliklerin farkındalık yaratmada önemli bir yer tuttuğunu ifade ederken, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminden etkilenen 11 kentteki tarihi yapıların ve kentsel dokunun yeniden inşa sürecine de değindi. Bu süreçte ortak akıl ve iyileştirme projelerinin önemine değinerek yıkılan simgesel yapıların ve tarihi kent merkezlerinin yeniden canlandırılması için çalışmaların devam ettiğini dile getirdi.

Dr. Öğr. Üyesi Mine Topçubaşı, kültürel mirasın korunmasının toplumsal kimlik ve aidiyet açısından büyük önem taşıdığını belirtti. Savaş ve afetler sonrası yeniden yapılanma süreçlerinde, mimari kimliğin korunmasının yanı sıra toplumsal bağların da göz önünde bulundurulması

gerektiğini vurgulayan Topçubaşı, bu sürecin yalnızca fiziksel restorasyonla sınırlı kalmaması, aynı zamanda sosyal ve kültürel dokunun da yeniden inşa edilmesi gerektiğini ifade etti.

Açılış konuşmalarının ardından, Dr. Mahmud Zeyn El Abidin tarafından verilen "Halep: Dün, Bugün & Yarın Kentteki Tarihi Eserlerin Günümüzdeki Durumu" başlıklı seminerde Halep'teki tarihi eserler ele alındı. Osmanlı döneminde Halep, Halep mimarisinin ana grupları ve tarihi eserlerin üzerindeki savaş etkileri konularında önemli bilgiler paylaşan Dr. Mahmud Zeyn El Abidin, savaşın Halep'in kültürel mirasına verdiği zararı belgelerle ortaya koyarken, tarihi yapıların korunmasına ve yeniden inşası için uluslararası iş birliğinin önemine vurgu yaptı.

Seminerin ardından fuaye alanında Halep'in Emevi, Eyyubi, Memlük ve Osmanlı dönemlerine ait tarihi yapılarını, çarşılarını, hanlarını ve evlerini yansıtan bir sergi de düzenlendi. Sergide, Halep'in geçmişten bugüne değişimini yansıtan mimari çizimler, fotoğraflar ve belgeler katılımcılarla buluşturuldu. ICOMOS Türkiye Milli Komitesi ve GTÜ Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliğiyle hazırlanan ve bir hafta süren sergi, Halep'in tarihi dokusunu anlamak ve koruma çalışmalarına destek vermek adına önemli bir farkındalık oluşturdu.

Türkiye'de Modern Mimarlık Mirası Gündemi: Bahar Dönemi Etkinlikleri

Yeşim Erdal, Şeyda Şen

20. yüzyıla tarihlenen modern mimarlık ürünlerinin belgelenmesi, korunması ve tanıtılması odağında faaliyet gösteren docomomo_Türkiye Çalışma Grubu, bahar döneminde modern mimarlık mirasını farklı boyutlarıyla ele alan iki kapsamlı etkinlik düzenlemiştir.

"Bilanço 2024" başlıklı ilk etkinlik dizisinde, geçtiğimiz yıl modern mimarlık mirasıyla ilgili öne çıkan konular, docomomo_Türkiye'nin dört bilimsel alt komitesi tarafından tartışmaya

Modern Mimarlık Mirası Bahar Etkinlikleri

açılmıştır. İlk toplantı, 14 Nisan'da Kent + Peyzaj Komitesi tarafından "Modern'in Korunması: Kadıköy Koşuyolu Mahallesi" başlığıyla düzenlenmiş; bu yılın başlarında yürürlüğe giren 1/1000 ölçekli Koşuyolu revizyon nazım imar planı ve notlarının Koşuyolu Mahallesi'nin korunmasına katkısı ele alınmıştır. 18 Nisan'da İç Mekân Komitesi tarafından düzenlenen "Konya Tekel Binası'ndan Depo No:4'e" başlıklı toplantıda, Tekel Binası'nın restorasyon ve

yeniden işlevlendirme süreci değerlendirilmiştir. Teknoloji Komitesi'nin düzenlediği 28 Nisan'daki üçüncü toplantıda, "1924 Lozan Barış Antlaşması ve Zorunlu Nüfus Mübadelesinin 100. Yılında Bir Modern Mimarlık Mirası Olarak Mübadil Konutları ve Yerleşimleri Üzerine Okumalar" başlığı altında, mübadil konutları mimari, planlama, teknoloji ve malzeme bağlamında irdelenmiştir. 30 Nisan'daki "Modern Mimarlık Gündelik Hayat ile Buluştuğunda" başlıklı son toplantıda ise, Eğitim ve Kuram Komitesi mirasın eğitim ve toplumsal yaşamla ilişkisini katılımcı deneyimleri üzerinden tartışmaya açmıştır. Çevrimiçi gerçekleştirilen Bilanço 2024 toplantı kayıtlarına docomomo_Türkiye'nin youtube kanalı üzerinden erişilebilir.

"Heritage Under Pressure" başlıklı konferans dizisi

Turgut Saner

Brandenburg Teknik Üniversitesi Cottbus-Senftenberg, Sanat ve Mimarlık Tarihi Enstitüsü ile ICOMOS-Türkiye'nin işbirliği içinde düzenledikleri, DAAD (Alman Akademik Değişim Servisi) tarafından desteklenen "Heritage Under Pressure" başlıklı konferans dizisinin dördüncü konuşması 10.06.2025'te, üniversitenin ana kampüsündeki Derslik B'de gerçekleşti. Davetli konuşmacı, İTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi ve ICOMOS-Türkiye Milli Komitesi Başkanı Doç. Dr. Umut Almaç, "Learning From Historic Constructions: 2023 Turkey Earthquakes" başlıklı konuşmasında, büyük hasar gören tarihsel anıtlar üzerinde, deprem alanlarını ziyareti sırasında kaydettiği gözlemlerini aktardı. Tarihsel yapıların özelliklerinin eski ve yakın tarihli restorasyonlarda ne derecede dikkate alındığını, yeni olası müdahaleler bağlamında geçmişteki olumlu ve olumsuz deneyimlerin yol gösterici yönlerini örnekler eşliğinde tartışarak sergiledi.

İkinci kapsamlı etkinlik, 23-24 Mayıs'ta Kadıköy Belediyesi ve MAYA-DER (Mahalle Yaşam Dayanışma Derneği) başta olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde düzenlenen "Türkiye'de Kentlerin 20. Yüzyıl Katmanları: Yerel İş birlikleri-Koşuyolu" başlıklı çalıştayıdır. Modern dönem planlı konut yerleşkesi olma özelliği taşıyan Koşuyolu Mahallesi'nin, revize imar planı ve plan notları ışığında korunmasına odaklanan etkinliğin ilk gününde masa çalıştayı, ikinci gününde ise teknik gezi ve kapanış sunuşları gerçekleştirilmiştir. Çalıştay sonunda, plan notlarına eşlik edecek bir kentsel tasarım rehberinin gerekliliği vurgulanmış; içeriğine dair başlıklar ana hatlarıyla ortaya konmuştur.

2023 Depremleri 'Heritage Under Pressure'da Tartışıldı

Konferansa, Sanat ve Mimarlık Tarihi Enstitüsü'nden meslektaşlar ve çeşitli program birimlerinden öğrenciler katıldı. Özellikle, Cottbus'ta eğitim dili İngilizce olan 'World Heritage Studies' ile 'Heritage Conservation and Site Management' lisansüstü çalışma alanlarının öğrencilerine vizyon kazandırmak, konuyla ilgili Türkiye'deki birikimi ve gelişmeleri sunmak, konuşma dizisinin önde gelen amaçları arasındaydı.

Doç. Dr. Umut Almaç'ın konuşması ilgi ve merakla karşılandı; dinleyiciler, 2023 depremlerinin ardından gerçekleşen restorasyonlar ve alan planlamaları üzerine kritik soru ve yorumlarla katkıda bulundular. Konferansı takiben düzenlenen fikir alışverişisi ortamında, enstitüye mensup araştırmacılar kendi deneyimlerini paylaştılar, ayrıca Doç. Dr. Almaç'ın İTÜ'deki ve ICOMOS-Türkiye bağlamındaki çalışmaları hakkında bilgi aldılar.

Üyemiz Doç. Dr. Ömer Dabanlı, Blue Shield Uluslararası Yönetim Kurulu'na Seçildi

Ömer Dabanlı

ICOMOS Türkiye üyemiz ve Blue Shield Türkiye kurucu başkanı olan Doç. Dr. Ömer Dabanlı, kültürel mirasın korunmasına yönelik uluslararası ölçekte faaliyet gösteren Blue Shield International'ın yeni Yönetim Kurulu üyeleri arasında yer aldı ve 2025-2028 döneminde görev yapacak.

Blue Shield, çatışma, afet ve kriz koşullarında kültürel mirasın korunması için çalışan; UNESCO, ICOMOS, ICOM, ICA ve IFLA gibi kuruluşlarla iş birliği içinde faaliyet gösteren bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur. 1954 Lahey Sözleşmesi çerçevesinde hareket eden Blue Shield, dünya

genelinde tehdit altındaki kültürel miras alanlarının korunması için stratejik yönlendirme, savunuculuk ve kapasite geliştirme çalışmaları yürütmektedir. İTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi olan Ömer Dabanlı'nın Blue Shield'in uluslararası yönetim kuruluna seçilmesi hem Türkiye'de hem de küresel ölçekte yürütülen koruma odaklı akademik ve uygulamalı çalışmaların bir yansımasıdır. Bu görev kapsamında Dabanlı, kriz dönemlerinde mirasın korunmasına yönelik uluslararası politika üretimi ve uygulama süreçlerinde aktif rol alacaktır. Kendisini tebrik eder başarılar dileriz. Daha fazla bilgi için: <https://theblueshield.org>

The international Blue Shield Board:

- Professor Peter Stone, **President**, Newcatsle University
- Anna Puhr, **Secretary** – Austrian Committee of the Blue Shield
- Klaus Weschenfelder, **Treasurer** – German Blue Shield Committee
- Ömer Dabanlı –Turkish Blue Shield Committee
- Hamady Gaye – Senegalese Blue Shield Committee
- ICA is represented by Carlos Eduardo Serrano Vásquez, ICA Executive Director
- ICOM is represented by Medea Ekner, ICOM's Director-General
- ICOMOS is represented by Michał Wosiński, an expert member of ICOMOS ICLAFI
- IFLA is represented by Sharon Memis, Secretary General and CEO of IFLA.

Doç. Dr. Ömer Dabanlı
Blue Shield Yönetimine
Seçildi

ÜYELERİMİZDEN: KORUMADA GÜNCEL KONULARLA İLGİLİ GÖRÜŞ YAZILARI

Afetlerle Değişen Müdahale Yaklaşımlarını Betonarme Üzerinden Okumak

Zeynep İnan Ocak

2025 yılı 18 Nisan Dünya Anıtlar ve Sitler Günü'nün teması olan Afetler ve Çatışmalardan Kaynaklanan TehlikeAltındaki Kültürel Miras, 1964 Venedik Tüzüğü'nden ardından 1965'te ICOMOS'un kuruluşundan bu zamana uzanan çizgide, afetlerin kültürel miras üzerindeki etkilerini tekrar gözden geçirmemiz için bize bir fırsat sunuyor.

Afetler sonrasında gelişen yapı teknolojileri ve müdahale yaklaşımlarındaki dönüşümleri kavramak, kültürel mirasın geleceği açısından vazgeçilmez bir adımdır. Bu tarihsel izlekte, yalnızca İtalya için değil, dünya mimarlık ve mühendislik tarihi açısından önemli bir kırılma noktası olan 1908 Messina Depremi ile karşılaşılır. Yaklaşık 80.000 kişinin hayatını kaybettiği bu felaketin ardından, yeni inşaat yönetmelikleri, planlama kararları alınmış; betonarmenin depreme dayanıklı tasarımlarda temel

bir malzeme olarak benimsenmiştir. Osmanlı Devleti'nde de yankı bulan Messina Depremi ve betonarmenin avantajları, dönemin mühendislik yayınlarından Genio Civile Ottomane Dergisinde yer bulmuştur. Ancak betonarmenin yaygınlaşmasında asıl ivme, depremde ziyade yangınlar nedeniyle yaşanmıştır. Türkiye'de depremle ilgili kapsamlı yönetmeliklerin ve teknik gelişmelerin ise esas olarak 1939 Erzincan Depremi sonrasında hız kazanmıştır. Akademide deprem sonrası mimarlığın nasıl olması gerektiğine dair tartışmalar sürerken, vernaküler mimarinin içine yerleştirilen betonarme döşemeler bu dönemde yürürlüğe giren yasal düzenlemelerle yaygınlık kazanmıştır.

Afetler ve Betonarme Müdahaleler Koruma Gündeminde Tartışılıyor

Betonarmenin koruma alanında meşruiyet kazanması Atina Tüzüğü (1931) ile olmuştur. Tüzük, anıtların sökülüp yeniden inşa edilmesi yerine, sağlamlaştırma amacıyla modern tekniklerin, özellikle betonarmenin, gizlenerek kullanılmasını önermiştir. Türkiye'de de 1936 Vakıflar Şartnamesi'nde betonarmenin gizlenerek uygulandığı müdahaleler tanımlanmıştır. Betonarme üzerine en kapsamlı bilgileri öğrendiğimiz İtalyan koruma uzmanı Antonio Carbonara, betonarmenin kullanımında gizlenme zorunluluğuyla müdahalelerin ayırt edilebilir olması gerektiği ilkesi arasında bir çelişki olduğunu belirtmiştir. 1964'e gelindiğinde, temelde stil birliğini reddeden Venedik Tüzüğü'nde her ne kadar bilimsel olarak kullanımı kanıtlanmış olması gerektiği şart koşulsa da yarım asırlık deneyime dayanarak betonarme, modern bir teknik olarak -çoğunlukla gizlenerek- kullanılmaya devam etmiştir.

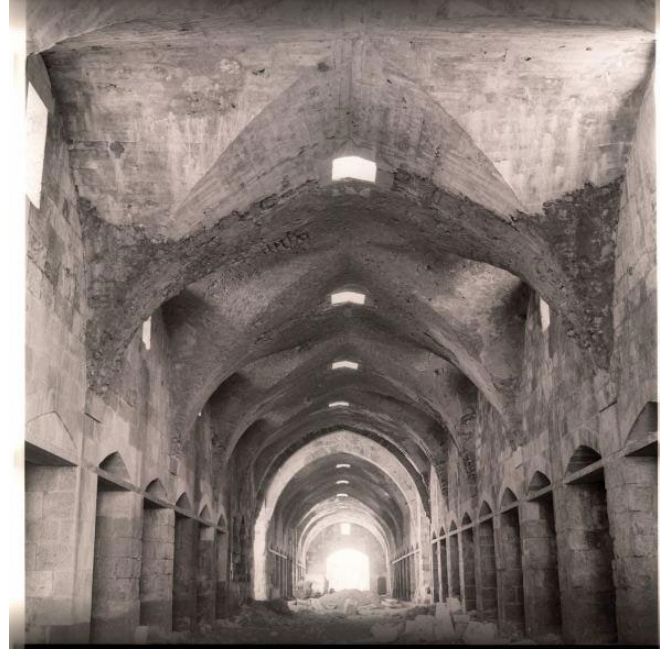
Depremlerle yükselen betonarme kullanımı, yine depremlerle sorgulanmaya başlamıştır. Başlangıçta ağırlığı, rijitliği nedeniyle bazı şüpheler uyandıran betonarmenin yığma yapılardaki yıkıcı etkileri deprem deneyleriyle öğrenilmiştir. ICOMOS eski Başkanı Bernard Feilden'in aktardığı üzere, 1980'lerde Yugoslavya depremi sonrası ICCROM eğitimlerinde betonarmenin kullanımının sınırlandırılması gerektiği ilk kez yazılı olarak belirtilmiştir.

İtalya'da da bu dönemde yaşadığı depremler sonrası, betonarmenin yığma sistemlerle uyumsuz davranışı nedeniyle bu malzemeden uzaklaşmıştır. Türkiye'de ise betonarmeye olan mesafe, daha çok kimyasal bozulmalar üzerinden şekillenmiştir. 2003'te ICOMOS'un yapısal müdahale ilkeleri arasında yer alan "geri alınabilirlik" şartını karşılamayan betonarmenin kullanımı teşvik edilmemektedir.

Ancak bu noktada ICOMOS eski başkanlarından Michael Petzet'in aynı ilkeyi kullanarak katmanların korunmasına gerektiği ilişkin ifadeleri dikkat çekmektedir: Tarihî anıtlar, zamanla geçirdikleri değişiklik ve eklemelerle birlikte değerlendirilmesi gereken, geri döndürülemez tarihsel süreçlerin ürünleridir. Nara Özgünlük Belgesi de benzer biçimde, kültürel mirasın zaman içindeki evrimini özgünlük bağlamında değerlendirmeyi önermektedir.

Günümüzde, ülkemizde betonarme müdahaleler, görece yeni olmaları, tarihsel değer taşımadıkları düşüncesiyle, bilimsel gerekçelere dayanmadan sökülmemektedir. Bu kararlarının ardından, yapının "özgün" kabul edilen dönemine dönme çabaları başlamış; bu da modern koruma ilkeleriyle ve stil birliğini reddeden yaklaşımlarla çelişen ağır müdahalelere yol açmıştır. Oysa mesele, kullanılan malzemeden çok, özgünlüğün nasıl tanımlandığıyla ilgilidir.

Yaklaşık yüz yıllık bir geçmişe sahip betonarmenin koruma alanına girişi, anıtları depremler sonrası sökmekten ayakta tutma arayışının bir sonucudur. Çağın malzemesiyle yapılan bu müdahaleler, aslında her deprem sonrası, yapıyı koruma isteğinin bir yansımasıdır. Benzer şekilde, 2023 Maraş depremlerinin ardından Kültür ve Turizm Bakanlığı yeni bir ilke kararı almıştır.

Ancak bu karar, onarımın, sağlamlaştırmanın ve güçlendirmenin yetersiz kalacağını baştan varsayarak, yapıların yıkılarak yeniden yapılmasının önünü açmaktadır.

Bugün, koruma yaklaşımlarımızı gözden geçirmek için kritik bir dönemeçteyiz. Sökme, kaldırma ya da ekleme gibi kararlar, malzeme ne olursa olsun (betonarme dahil) bilimsel temellere dayanmalıdır. Katı bir reddediş yerine, malzeme uyumluluğu, yapısal güvenlik ve tarihsel bütünlük dengelenerek, yapı özelinde (caso per caso) değerlendirme yapılmalıdır.

Bu tür değerlendirmelerin sağlıklı yürütülmesi için, koruma alanındaki uzmanların bilgi derinliğini artırması ve ortak bir çalışma programında buluşması gerekir. Mimarların hazırladığı projeler, yalnızca mühendislerin güçlendirme uygulamaları için bir altlık olarak görülmemelidir. Öte yandan, inşaat mühendisliği eğitiminde koruma ve tarihi yapılar konusundaki eksikliklerle; mimarların malzeme, yapım teknikleri ve onarım tarihi bilgisi konusundaki yetersizlikleri, projeden uygulamaya her aşamada karşılaşılan sorunların temelini oluşturmaktadır.

Betonarmenin tarihsel süreçte mimar ve mühendisleri bir araya getiren bir kesişim noktası olduğu düşünüldüğünde, deprem kuşağındaki Türkiye'de iki disiplin arasında etkin bir diyalog kurulması zorunludur.

Son olarak, teknoloji ve yaşam koşulları değiştikçe koruma yöntemleri de dönüşebilir; geçmişte güvenilen yöntem ve malzemeler terk edilebilir. Ancak esnek ve sürdürülebilir yaklaşımlar, 21. yüzyılda da geçerliliğini koruyacaktır.

Bu nedenle koruma anlayışımızı düzenli olarak gözden geçirmek zorundayız. Başta ICOMOS ve ICCROM gibi kuruluşların tüzükleri, eğitim programları, uzmanlara yol göstermektedir. Eğitim, kültürel mirasın ve katmanlarının değerini anlamamızı, onu geleceğe taşıyacak

bilinçli kararları almamızı sağlayan önemli ve vazgeçilmez koruma aracıdır.

Bu yazı, yazarın 2022–2023 yılları arasında Genova Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde, Prof. Chiara Calderini danışmanlığında ve TÜBİTAK desteğiyle yürüttüğü 'The Conservation Approach for Reinforced Concrete Interventions in 20th Century Restorations: A Comparative Study Between Türkiye and Italy' başlıklı doktora sonrası araştırma projesinden elde edilen verilere dayanmaktadır.

Diyarbakır Suriçi: Çok Katmanlı Bir Mirasın Korunmasına Yönelik Tehdit Gözlem ve Öneriler

Mine Esmer

Diyarbakır Suriçi Kentsel Sit Alanı, çok katmanlı kültürel yapısı ve özgün sokak dokusu ile Türkiye'nin önemli tarihî kentsel dokularından birine örnektir. Ancak son yıllarda alanda yürütülen uygulamalar, söz konusu mirasın bütüncül korunmasını tehlikeye atmaktadır. Alanın bazı kısımlarında organik sokak dokuları ve geleneksel yapılar korunmuş olsa da özellikle Hevsel Bahçelerine bakan doğu tarafında ve güney kesimlerde adalar halinde büyük yıkımlar, sokak genişletilmesi gibi müdahaleler mevcuttur (Şekil 1). Bunlarla birlikte yıkılan yapıların betonarme kopyalarının üretilmiş olduğu ve cephelerinin taş kaplanarak yenilenmiş oldukları gözlemlenmiştir (Şekil 3). Uluslararası koruma ilkeleriyle de açıkça çelişen bu müdahaleler, iklimsel etkilere ve yerel malzemeye göre şekillenen tarihî kentsel dokuyu bozmakta ve alanın özgün kimliğini yok etmektedir. Oysa 1964 tarihli Venedik Tüzüğü, tarihî yapıların çağdaş kopyalarla değiştirilmemesini, özgün malzeme ve tekniklerle onarılmasını öngörür; özgünlüğün korunmasını temel alır. 2011 tarihli Valletta İlkeleri ise korumanın yalnızca fiziksel unsurları (sokak dokusu, parsel yapısı, mimari nitelikler, peyzaj değerleri, silüetler, arkeolojik kalıntılar) değil, aynı zamanda geleneksel yaşam pratikleri, kültürel hafıza, sembolik anlamlar,

Diyarbakır Suriçi'nde Bütüncül Koruma İçin Yeni Yaklaşımlar

Şekil 1: Diyarbakır Suriçi, Google Earth haritası üzerinde çalışma alanı (Mayıs 2024).

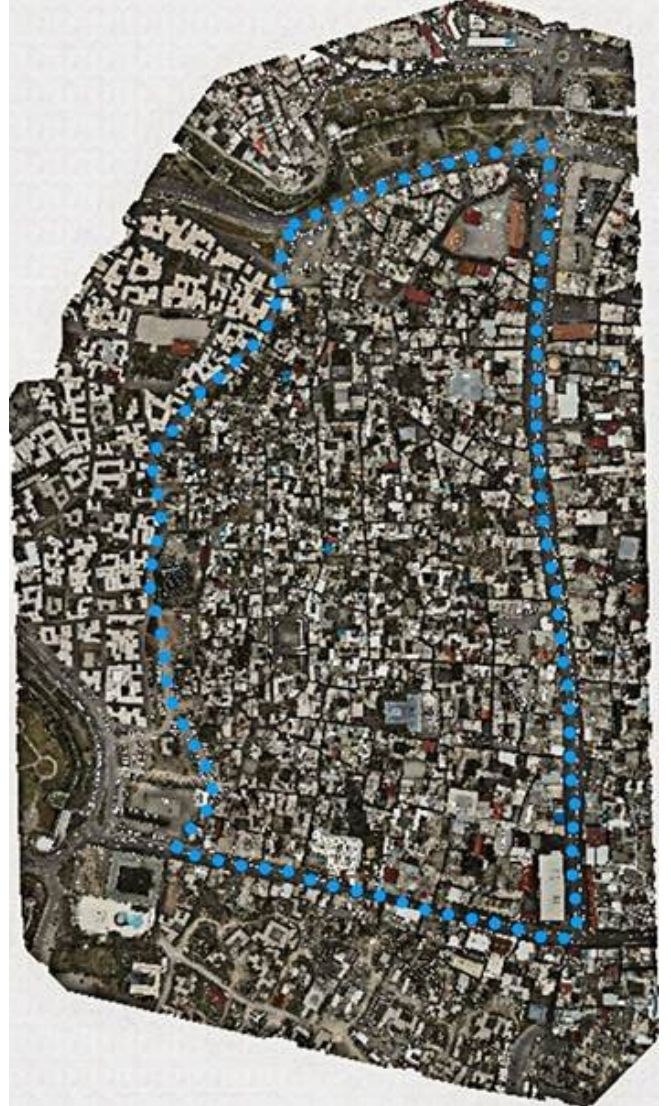

Şekil 3: Yenişehir Caddesi'ndeki genişletme ve betonarme yapılar (28 Şubat 2025).

toplumsal ritüeller ve kimlik gibi somut olmayan kültürel mirası da bütüncül bir şekilde ele alması gerektiğini vurgular. Genel olarak korumanın temel ilkeleriyle uyuşmayan nitelikteki müdahale ve uygulamalara karşılık TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu ile FSMVÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Koruma ve Restorasyon Tezli Yüksek Lisans Programı öğretim üyeleri ve öğrencilerinin iş birliğiyle alanın çok daha az müdahale görmüş olan güneybatı bölümünde yüksek lisans düzeyinde bir kentsel koruma projesi yapılarak; korumaya yönelik öneriler geliştirilmesi planlanmıştır (Şekil 4).

Bu amaçla, 2024-2025 Akademik Yılı Bahar Dönemi'nde RES 502 Koruma Projesi II kentsel sit alanı koruma stüdyosu kapsamında Diyarbakır Suriçi'nin güneybatı bölümünde, Melik Ahmet, Ziya Gökalep, Süleyman Nazif, Lalebey, Abdal Dede ve Alipaşa mahallelerinden parçalar kapsayan bir bölge çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 2). Doç. Dr. Mine Esmer ve Arş. Gör. Elif Özkazanç tarafından yürütülen çalışmada yüksek lisans öğrencileri mimarlar: Ayşe Yolcu Günelan, Azade Han Hocagil, Ferit Kahraman, İla Cemal, Nubihar Taş ve Yusuf Poyraz çalışmalarını sürdürmektedir. 28 Şubat'ta Diyarbakır'da alan çalışmaları ile başlayan dönem projesinin 18 Haziran 2025'te tamamlanması planlanmaktadır.

Bu çalışmayla Diyarbakır Suriçi gibi tarihi kentsel alanlarda yapılacak müdahalelerin sadece fiziksel öğelere indirgenmemesi gerektiği, kültürel sürekliliğin, mekânsal özgünlüğün ve sosyo-ekonomik bağlamın da gözetildiği bütüncül stratejilere dayanması gerektiğine dikkat çekmek hedeflenmiştir. Ayrıca dokunun bozulmadan korunması için uygun işlevler ve sağlıklaştırma önerileriyle daha farklı bir koruma anlayışının da ortaya konması planlanmaktadır. Sonuç olarak, uluslararası yaklaşımlarla uyumlu, özgünlüğü ve yaşanmışlığı önceleyen bir koruma politikasının, bu değerli tarih dokunun geleceğe aktarılmasında temel rol oynaması ve yalnızca fiziksel mirasın değil, aynı zamanda o mekânda yaşayan kültürün de korunmasının mümkün olması umulmaktadır.

Şekil 2: Çalışma alanının (drone) İHA görüntüsü (Şubat 2025).

Şekil 4: FSMVÜ Ekibi ve Diyarbakır İKK Üyeleri tanışma toplantısı (02 Mart 2025).

Ankara, Modern Mirasıyla UNESCO Geçici Listesi'nde

T. Elvan Altan

“Ankara: Modern Bir Cumhuriyet Başkentinin Planlanması ve İnşası” miras alanı 11 Nisan 2025 tarihi itibarıyla UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne kaydedildi.[1]

13 Ekim 1923'te yeni yönetimin başkenti olarak ilan edilen Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme ve uluslaşma ideallerinin mekânsal bir simgesi hâline gelmiştir. Neolitik çağa kadar giden bir geçmişe sahip, Roma ve Osmanlı dönemlerinde önemli bir merkez olan kentin kimliği, başkent olmasıyla yeniden tanımlanmıştır. Modern bir başkent olarak inşa edilmeye başlayan Ankara'nın mekânsal dönüşümü, Alman mimar Christoph Lörcher'in 1924-25 tarihli planı ile başlamış; 1927 yılında açılan uluslararası yarışmayı kazanan Alman mimar Hermann Jansen'in planının 1930'lu yıllarda kapsamlı biçimde uygulanması ile süreklilik kazanmıştır. 1954 tarihli Uypadin-Yücel Planı ile Ankara'nın modern kentsel kimliğini güçlendiren yeni süreç 20. yüzyılın son on yıllarına kadar deneyimlenmiştir.

Ankara'nın 1920'lerden 1970'lere uzanan süreçte kale ve çevresindeki tarihi merkezden güneyde yeni yerleşim bölgelerine doğru gelişimin mekanını oluşturan Atatürk Bulvarı aksı, kentin 20. yüzyılda deneyimlenen gelişimini sergileyip bu dönüşüme tanıklık ederek ve aynı zamanda bizzat bu dönüşümü sağlayarak başkent kimliğiyle özdeşleşmiştir. Bu aksın ana kamusal odaklarını tanımlayan Ulus ve Kızılay meydanları ile yakın çevresinde inşa edilerek kent merkezinin hem işlevsel hem de biçimsel kimliğini oluşturan idari, kültürel ve ticari yapılar ve parklar, Atatürk Bulvarı'nın kentlinin bir araya geldiği ve kent yaşamını paylaştığı en önemli kamusal alan olmasını sağlamıştır. Ankara'nın bu aks ekseninde modern bir ulusal başkent olarak planlanması ve inşasında 20. yüzyılın uluslararası ortamıyla iletişim şekillendirici olmuş; kentin çağdaş modernleşme ve ulus-devlet oluşumu

20. Yüzyıl Mimari Mirasımızın Korunması Yönünde Olumlu Bir Gelişme

süreçlerinde Avrupalı mimarlar da önemli rol oynamıştır. Bu nedenle, Ankara'nın yapı çevresi, ülkenin yerleşik gelenekleri ile uluslararası/modern planlama ve mimarlık yaklaşımlarının etkileşimiyle oluşan modernleşme sürecinin birlikteliğinin ürünüdür.

Erken 20. yüzyılda Osmanlı başkenti İstanbul'un yerini alıp Cumhuriyet'in başkenti olarak planlanan ve inşa edilen Ankara, yeni politik oluşumların modern ulusal alternatif merkezleri olarak oluşturulmuş olan Avusturya'nın başkenti Canberra (1927), Brezilya'nın başkenti Brasilia (1960), Pakistan'ın başkenti İslamabad (1960) ve Hindistan'da eyalet merkezi Chandigarh (1966) örnekleriyle benzerlikler taşımaktadır. Bunlar arasında Brasilia kenti 1987'den beri Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır. Modern kimliğiyle öne çıkan bir kent olarak Ankara, Dünya Mirası Listesi'nde modern kimliklerine referansla yer alan “Le Havre: Auguste Perret tarafından yeniden inşa edilen kent”, “Ivrea: 20. Yüzyılın Sanayi Kenti”, “Rabat: Modern Başkent ve Tarihi Kent: Ortak Miras”, “Berlin: Modern Konut Yerleşimleri”, “Beyaz Kent Tel Aviv: Modern Hareket” ve “Casablanca: Yirminci Yüzyılın Kenti, Etkilerin Kesişim Yeri” (Geçici Liste) kentleri ve yerleşimleriyle de ortak özelliklere sahiptir.

Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde ve Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan miras alanları arasında “İstanbul'un Tarihî Alanları”, “İzmir Tarihî Liman Şehri” ve “Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı” gibi modern miras katmanını da içeren yerleşimler ya da “Çanakkale ve Gelibolu 1. Dünya Savaşı Alanları (Çanakkale)” gibi belirli bir temaya referansla tanımlanan modern miras örneği bulunmaktaysa da, 20. yüzyılın modern yapı çevre oluşturma sürecini kendi çoğulluğu ve geniş kapsamı ile

temsil eden ilk miras alanı “Ankara” olmuştur.

Ankara’da ilk modern planlama ve inşaa girişimlerinden bu yana geçen yaklaşık 100 yılda 6 milyon nüfusa ulaşan kent bir metropole dönüşmüşse de Atatürk Bulvarı aksında gelişen kent merkezinde modern kamusal yapı ve alanlar ile bu bölgenin modern planlama girişimleriyle oluşan kentsel biçimlenmesi hala yaşamakta, mekânsal ve mimari özelliklerini büyük oranda korumaktadır. Ankara’nın ulusal başkent olarak oluşumunu temsil eden bu mimari mirasın özellikle erken Cumhuriyet dönemi örnekleri önemli oranda tescil edilmiştir; öte yandan, politik ve ekonomik nedenlerle kentin 20. yüzyıl modern mirasının birçok yapı ve alanının özgün değerlerini kaybedecek şekilde dönüştürülmesi ve hatta kaybedilmesi riski yüksektir. Bu nedenle, meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin katılımları ve destekleriyle, Ankara’nın modern başkent kimliğini şekillendiren planlama ve mimari mirasının dünyadaki benzer örnekler gibi kapsamlı şekilde korunması hedeflenmektedir.

ÜYELERİMİZDEN PROJE / ARAŞTIRMA HABERLERİ

“Değer Odaklı Gelecek İnşaa Süreçlerinde Kültürel Mirasın Aracı Rolü: Ödemiş Birgi Tarihi Yerleşimi” Projesi: Birgi için Değer Odaklı Bir Gelecek İnşaa İzleği

Gülce Güleycan Okyay Bayazıt, Koray

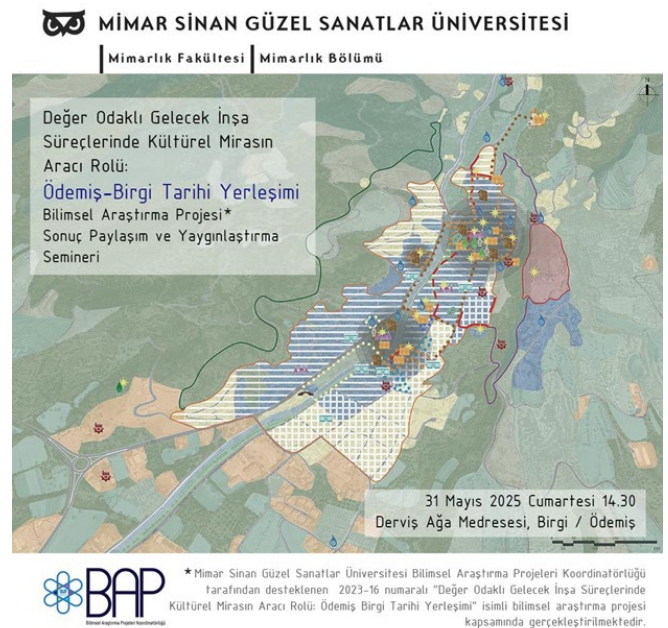
Güler

MSGSÜ BAP Koordinatörlüğü tarafından desteklenen; ekibinde ICOMOS Türkiye üyeleri Gülce Güleycan OKYAY BAYAZİT ve Koray GÜLER’in yanı sıra, lisansüstü öğrencileri Berceste KALAFAT ve ECE İRGİN’in yer aldığı “Değer Odaklı Gelecek İnşaa Süreçlerinde Kültürel Mirasın Aracı Rolü: Ödemiş Birgi Tarihi Yerleşimi” projesi tamamlanma aşamasına gelmiştir. İki yıllık bir sürece yayılan çalışma; korumayı, artan küresel

[1] Bkz.: <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-397075/ankara-modern-bir-cumhuriyet-baskentinin-planlanmasi-ve-insasi-ankara-2025.html>

Hazırlık sürecinde gerçekleştirilen toplantılara ICOMOS Türkiye 20. Yüzyıl Mirası Ulusal Bilimsel Komitesi ve docomomo_Türkiye temsilcileri de katılmış; ardından 2021 yılında başvuru dosyasını tamamlamak üzere UNESCO Türkiye Milli Komisyonu bünyesinde oluşturulan alt çalışma grubunda Prof. Dr. T. Elvan Altan, Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin, Prof. Dr. Özlem Karakul Türk ve Dr. Zeynep Tuna Yüncü yer almıştı.

Ankara Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan UNESCO biriminin çalışmaları için, bkz.: <https://www.ankara.bel.tr/unesco-ankara/ataturk-bulvari>

sorunlara karşılık verme ihtiyacının yoğunlukla biçimlendirdiği bir disiplin olarak konumlamakta ve gelecek inşası kavramını, disiplinin eylem alanına dâhil etmeyi amaçlamaktadır.

Bu çerçevede, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan, pek çok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmış Birgi'nin miras değerlerinin anlaşılması ve irdelenmesi önceliklendirilmiştir. Alanın etkin korunması ve sürdürülebilir bir gelecek vizyonunun geliştirilebilmesi için değer odaklı bir yol haritası oluşturmayı hedefleyen çalışma, farklı miras alanları için de uyarlanabilir, yenilikçi bir izlek arayışındadır.

Kasım 2023 ve Haziran 2024 tarihlerinde yürütülen saha çalışmaları kapsamında; yerinde yapılan tespitlere ek olarak yerel aktörlerle kişisel ve odak grup görüşmeleri ve katılımcı bir atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar, çevrimiçi görüşmeler ile desteklenmiş ve irdelemeler sonunda alanın mekânsal nitelikleri, değerleri ve aktörlerine ilişkin analizler ortaya konmuştur. Mekânsal analizler haritalama çalışmalarıyla desteklenerek tarihi peyzaj karakter analizi, katmanlı/tematik değer haritaları ve anahtar bir sentez harita üretilmiş ve değer yoğunluğunun/bir aradalığının artış gösterdiği odak alanlar belirlenmiştir. Bu sentez harita; araştırma kapsamında hazırlanan Birgi Tarihi Yerleşimi Değer Odaklı Gelecek İnşa Süreci Matrisi ile birlikte yararlanabilecek anahtar bir yönetim aracı ve rehber belge olma niteliğindedir.

Projenin sonuç paylaşım ve yaygınlaştırma semineri ise; 31 Mayıs 2025 tarihinde Birgi'de gerçekleştirilmiştir. Etkinlik, araştırmaya katkı sağlayan yerel temsilcilerin katılımıyla, bir değerlendirme ve geri bildirim süreci olarak kurgulanmış ve proje çıktılarına yönelik irdelemelerde bulunulmuştur.

Birgi'de Değer Odaklı Koruma Projesi Tamamlanıyor

ICOMOS Türkiye Bülteni'nde yer alan tüm yazılar, yazarların kendi görüşlerini yansıtmaktadır. Görsellerin telif haklarının kontrolü yazarların sorumluluğundadır.